

AARHUS UNIVERSITET 8. OKTOBER 2013
FORELÆSNINGSRÆKKE, DANSKFAGENES DIDAKTIK

FRA KOMPLEKS TEORI TIL KOMPLEKS PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT
PH.D.-STIPENDIAT, AARHUS UNIVERSITET/PROFESSIONSHØJSKOLEN METROPOL

UDFORDRINGER OG POTENTIALER - ET CASESTUDIE

SLIDES KAN HENTES FRA <http://www.simon-skov-fougt.dk/main/foredrag/>

VERDUNITET

AARHUS UNIVERSITET

KONTEKST – PH-D.PROJEKTET

- › *It-løft- og lærerkompetenceundvikling 2012-2015*
- › Design Based Research/Interventionsforskning
- › **Fase 1:** 18 udskolingsdansk lærere på 4 skoler
Fagdidaktisk reflekteret *situationsdidaktisk* undervisningsforløb
- › Videndeling på skolen
- › **Fase 2:** 80 lærere – efteruddannelseskoncept
- › Skoleforankret, fagteam

FRA TEORI TIL PRAKSIS SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013 4

AARHUS UNIVERSITET

INDHOLD

- › Kontekst
- › Teoretisk afsæt: Antagelser om god og mindre god undervisning (traditionel undervisning vs. scenariebaseret situationsdidaktik)
- › Cases
- › Preliminære resultater

FRA TEORI TIL PRAKSIS SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013 2

AARHUS UNIVERSITET 8. OKTOBER 2013

TRADITIONEL UNDERVISNING

SIMON SKOV FOUGT
PH.D.-STIPENDIAT, AARHUS UNIVERSITET/PROFESSIONSHØJSKOLEN METROPOL

VERDUNITET

AARHUS UNIVERSITET 8. OKTOBER 2013

KONTEKST – PH.D.PROJEKTET

SIMON SKOV FOUGT
PH.D.-STIPENDIAT, AARHUS UNIVERSITET/PROFESSIONSHØJSKOLEN METROPOL

VERDUNITET

AARHUS UNIVERSITET

TRADITIONEL UNDERVISNING

- › Det traditionelle læringsparadigme (Trilling & Hood 1999)
- › Leksikalsk: I overensstemmelse med tradition og kultur (Stigler & Hierbert 1999)
- › Lærerstyret klasseundervisning
- › Læreren taler (Hierbert et al. 2003)
- › Harpunspørgsmål (Haugsted 2005:26)
- › Lukkede spørgsmål (gæt, hvad læreren tænker)
- › Elementbaseret faglighed (Bundsgaard & Kühn 2007:28f)
- › Faglighed = begreber (fx metafor)

FRA TEORI TIL PRAKSIS SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013 6

LÆRINGS PARADIGMER

Efter Bernie Trilling og Paul Hood (1999): "Learning, Technology and Education Reform in the Knowledge Age..."

Traditionsk	Nyt (opretholdt) Netværk: Videnssamfundet
Instruktionsmodel - Videlseret sæt af viden og færdigheder	Videnssamfundet - Eksplosion i udviklingen af ny viden og tilgangen hertil
Skolen er isoleret i samfundet	Skolen er integreret i samfundet
Læreren er vidensressource	Læreren er medlærer
Begrænset adgang til informationer	Ubegrænset adgang til informationer
Lærerstyret	Lærer- og elevstyret
Caraktalantypen	Elevstyret
Fakt-baseret	Projekt- og problemorienteret
Klasseundervisning	Gruppevejledning
Kortlær og træning	Spørgsmål og konstruktion
Passiv elev	Aktiv elev
Læring på skolen	Læring overalt
Præfokuser	Kompetencefokus
Forberede eleverne til ungdomsuddannelser	Forberede eleverne til livet
Fælles	Individuel
Elevdifferentieret	Undervisnings-differentieret
Test	Vejledning
Træningsopgaver	Fremkæmper
Lært engagement	Stort engagement
Elevobjekt for undervisning	Et erindringsobjekt i undervisning
ELEVEN MODTAGER	ELEVEN DELTAGER

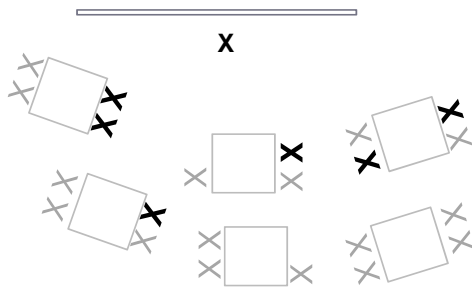
FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
7

FAGLIGHED

- › Grammatik (spontant 8 ud af 18 lærere)
- › Årsplaner med genrer og litteraturhistoriske perioder
- › *Hvorfor er der en læge ombord?* (Havfruens sang)
- › ...
- › *Jeg skal se flere hænder...*
- › 12 ud af 18 lærere praktiserer IRE
- › Teaching is a cultural pattern (Stigler & Hierbert 1999:85)

FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
10

TRADITIONELT PARADIGME

FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
8

GOD UNDERVISNING

SIMON SKOV FOUGT
PH.D.-STIPENDIAT, AARHUS UNIVERSITET/PROFESSIONSHØJSKOLEN METROPOL

VEJEN TIL

DEN SKOLSKE KOMMUNIKATION

- › IRE: Læreren **I**nitierer, eleven **R**esponderer, og læreren **E**valuerer (Sinclair & Coulthard 1975)
- › Konstituerer undervisningsbegrebet (Hetmar 2004:109)
- › "The essential teaching exchange" (Wegeif 2004:4)
- › Kritik: "Eleverne kan kun "... provide responses in the 'slots' provided, so the course of events is determined more by the teacher's understanding of the topic than by the gaps in students' understanding of it" (Mercer 1995:19).
"... learners may be spending too much time playing 'guess what's in the teacher's mind'..." (ibid:46).
- › "Det er læreren, der stiller spørgsmål, det er hende, der udpeger, hvem der skal svare, det er hende der evaluerer elevsvarene og sørger for at spørgsmålene besvares rigtigt..." (Hetmar 2004:101).
- › Spørger kun elever, der kender svaret for at sikre kontinuiteten i undervisningen (Mercer 1995:19).

FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
9

GOD UNDERVISNING

- › Den bedste måde at lære på er ved at forholde sig til et meningsfyldt problem i en meningsfuld, social situation, fordi det virker befordrende på motivation og læring (fx Bundsgaard, Mislødt & Hetmar 2011, 2012, Blumenfeld et al. 2006, Shaffer 2006, Bundsgaard 2005, Dewey 1906)
- › Projektorienteret undervisning
- › Det faglige skal kontekstualiseres meningsfuldt i meningsfyldte situationer – *det skal anvendes meningsfuldt.*
- › Martin E. Ford: Motivation = Mål x Følelser x Handletillid (Ford 1992)

FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
12

SCENARIEBASET UNDERVISNING

- › Scenariebaredede undervisningsforløb
- › ... *undervisningsforløb, hvor eleverne i fællesskab simulerer eller udfolder en meningsfuld praksis ... [og som]... eleverne oplever ... som meningsfulde, fordi de indgår i en praksis, et scenarie, hvor der er nogle at kommunikere med, forskellige opgaver, evt. forskellige roller til forskellige elever samt et reelt produktionsmål*" (Bundsgaard, Misfeldt & Hetmar 2012:30)

ADSKILLE SKOLE OG SAMFUND?

- › **På den ene side skolske kommunikationsformer**
- › *Inden for skolen* (Hetmar 2004, 2009)
- › *School-only* (Purcel-Gates et al. 2007)
- › *Som om* (Bundsgaard 2005, Fasting et al. 2009)
- › **På den anden side samfundet og virkeligheden**
- › *Det autentiske* (Dysthe 1997, Bundsgaard 2005)
- › *Real-world* (Shaffer 1999)
- › *Uden for skolen* (Hetmar 2009)
- › I hvor høj grad skal undervisning "simulere" virkelige, autentiske situationer?
- › Projektopgaven?
- › Sammenhængen bør udforskes

PROTOTYPISK CURRICULUMLOGIK

› Prototypisk situationsorienteret curriculum-logik (Bundsgaard 2006, jf. Bundsgaard, Misfeldt & Hetmar 2011)

- › Det sammenhængende system af ræsonnementer om udvælgelsen af fagligt indhold i skolen - ... *en samlet strategi for udvikling af curriculum*
- › (Bundsgaard 2011b:296)
- › Elevernes nutid og fremtid i fem identiteter:
 - › Person
 - › Borger
 - › Arbejder
 - › Æstetiker
 - › Forbruger (Bundsgaard 2006)

GOD UNDERVISNING

- › Fælles praksis
- › Meningsfuld og udforskende kommunikation
- › Et reelt produktionsmål.
- › Det faglige skal berettiges og anvendes i situationer, hvor det i konteksten er logisk eller naturligt.
- › Situationen skal give en meningsfuld klangbund for det, der skal læres.
- › Fagligheden skal situeres (jf. Lave & Wenger 2003)
- › Nedtoning af det autentiske

EN SJETTE IDENTITET

- › Person
- › Borger
- › Arbejder
- › Æstetiker
- › Forbruger (Bundsgaard 2006)
- › *Lærende* (Fougt in press)
- › Formel uddannelse
- › Mere eller mindre bevidst i folkeskolen og gymnasiet
- › Mere bevidst på videregående uddannelser og lærepladser
- › Afgangsprøver, eksaminer, afhandlinger, svendeprøve
- › Centrale og meningsfulde dele af elevernes nutid og fremtid

SITUATIONSDIDAKTIK

- › *Planlægning, gennemførelse og evaluering af scenariebaserede undervisningsforløb, hvor fagligheden meningsfyldt kontekstualiseres og anvendes i en social og meningsfuld situation med et reelt produktionsmål* (Fougt 2013)

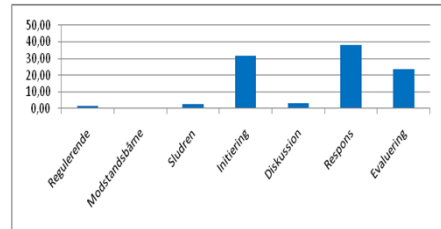
UDFORDRINGER

SIMON SKOV FOUGT
PH.D.-STIPENDIAT, AARHUS UNIVERSITET/PROFESSIONSHØJSKOLEN METROPOL

VERDUNITET

KLASSEUNDERVISNING

› Læreren taler

FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
22

MUNDTLIGHED OG ERKENDELSE

› **Den internalistiske position v. Piaget:** Tænkning er en forudsætning for sprog (udvidelse af det mentale stativ) (Vygotsky 1971)

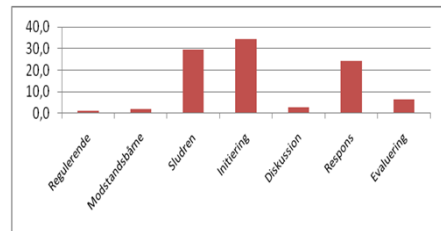
› **Den eksternalistiske position v. Wittgenstein:** Sprog er en forudsætning for tænkning (Wittgenstein 1985)

› **Vygotsky: Sproget som medierende artefakt** (Vygotsky 1971:353): "Sproget tjener ikke som udtryk for den færdige tanke. En tanke, der omsættes i sprog, omstruktureres og forandres. Tanker udtrykkes ikke i ordet – den forløber i ordet"

FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
20

GRUPPEARBEJDE

› Manglende styring

FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
23

TALEHANDLINGSMODELLEN

› **IRE:** Læreren **I**niterer, eleven **R**esponderer, og læreren **E**valuerer (Sinclair & Coulthard 1975)

› **Diskussion** (Wegerf 2004:5)

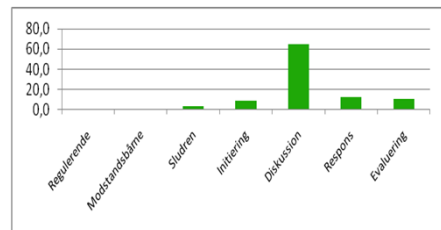
› **Regulerende, Modstandsbarne, Sludren** (Fougt 2011)

› **Målet:** Struktureret, fagligt udforskende dialog blandt eleverne

FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
21

GRUPPEARBEJDE

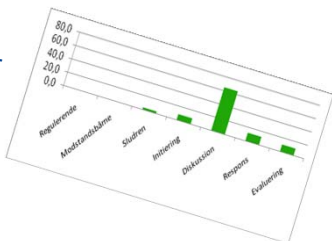
› Med styring

FRA TEORI TIL PRAKSIS
SIMON SKOV FOUGT 8. OKTOBER 2013
24

DISKUSSIONER

- › Tre typer diskussioner
- › Disputerende
- › Kumulativ
- › Udforskende (Mercer 1995)

FAGLIGHED

- › Faglighed = Fælles Mål
- › Dansk = Kundskaber og færdigheder
- › Matematik: Kompetencer

- › Fælles Mål i undervisningen (Danmarks Evalueringsinstitut 2012)
- › "Lærerne glemmer fælles mål i undervisningen"
- › "Aktivitetsorienteret undervisning"
("Hvad skal de lave?" vs. "Hvad skal de lære?")
- › "Fokus ligger på emner"
- › "Forventer, at det er integreret i lærebogsmaterialerne"

UDFORDRINGER

- › En anvendelsesorienteret faglighedsopfattelse
- › Mest muligt udforskende dialog blandt eleverne
- › Struktur, organisation og faglig fordybelse (Bundsgaard 2005)

FAGLIGHED

- › Faglighed = udvikling af begreber, metoder og aktivitetsformer

- › Faglighed er **BEVIDST**
- › at se med et særligt perspektiv på fænomener i verden
- › at anvende systematiske tilgange over for nye udfordringer
- › at kunne genkende noget nyt som noget kendt
- › at kende og kunne se sammenhænge i en kompleks verden (Bundsgaard 2010)

FAGLIG FORDYBELSE

- › Bredt empirisk belæg for manglende faglig fordybelse i projektorienteret arbejde (fx Barron 1998, Schnack 2000, Hansbøl & Sørensen 2004, Bundsgaard 2005, Jensen 2007, Bundsgaard 2008).
- › Fagligheden "drukner i produktmål" (Bundsgaard 2008:2), opsummeret i disse tre udfordringer:
 - › 1) at få de faglige aspekter af arbejdet tematiseret når der er behov for det,
 - › 2) at kunne gennemskue hvad der er faglighed i, og
 - › 3) at kende alle de faglige metoder og den faglige viden som aktualiseres (Bundsgaard 2008:2)

FAGLIGHED

› 1. orden: Kvalifikationer: Faglig viden (fakta)	1. orden: Fagets stof og færdigheder
› Eleven skal kunne faget (basisfaglighed)	
› 2. orden: Kompetencer: Brug, anvendelse	2. orden: Anvendelse af faget
› Eleven skal kunne bruge faget	
› 3. orden: Faglige paradigmer: Perspektivering	3. orden: Situationer med udfordringer
› Eleven skal kunne bruge ting, hun har lært gennem faget i sit møde med udfordringer i situationer	– hvor fagets metoder og vidensområde kan tages i brug
	(Qvortrup 1998)

FAGLIGHED

› Forståelse

- › Kende fakta
- › Vide, hvad fakta betyder
- › Forstå, hvordan fakta hænger sammen
- › Forstå, hvordan jeg forholder mig til de sammenhængende fakta.
- › Forstå, hvorfor de sammenhængende fakta er relevante for mig nu og her.

Handling

- Kunne en procedure
- Vide, hvornår proceduren kan bruges
- Vide, hvordan forskellige procedurer kan bruges sammen
- Vælge, hvilke redskaber der skal bruges i en given situation
- Forholde sig til om redskaberne er gode at anvende – om udgiften står mål med udbyttet

(Bundsgaard 2010)

ORIENTERET AUTONOMI

- › Spændet mellem lærerstyring og elevautonomi
- › Det ønskes, at eleverne udvikler selvstændighed med det ansvar, det medfører
- › Eleverne skal "orienteres" i projektorienteret undervisning i forhold til fagligheden
- › Klare "pejlemærker" (Jensen 2007).

BUD PÅ LØSNINGER

SIMON SKOV FOUGT
PH.D.-STIPENDIAT, AARHUS UNIVERSITET/PROFESSIONSHØJSKOLEN METROPOL

VERBUNITET

VURDERINGSSFOKUS

- › Norsk skriveidaktik: Primærtrek (Berge et al. 2009-2011)
- › Holistisk vurdering: "De røde stregers tyranni"
- › "De skal lære det hele tiden"
- › Primærtrek →
- › **Vurderingsfokus:** Fokus på udvalgte, faglige delområder – ikke det hele
- › Operationalisering af orienteret autonomi

BUD PÅ LØSNINGER

- › Korte, afgrænsede perioder →
- › Korte, opsamlende klassesamtaler →
- › "Orienteret autonomi" (Jensen 2007)
- › "Vurderingsfokus" (Foug et al. in press)/"Primærtrek" (Berge et al. 2009-2011)

CASES

SIMON SKOV FOUGT
PH.D.-STIPENDIAT, AARHUS UNIVERSITET/PROFESSIONSHØJSKOLEN METROPOL

VERBUNITET

CASES

- › **Case 1:** Livsfortællinger (8.kl.)
- › **Case 2:** Reklamebureauet (8.kl.)

CASE 2: REKLAMEBUREAUET (8.KL.)

- › I grupper skal klassen lave en reklame for skolen med henblik på at bevare skolens høje søgning
- › Den bedste reklame kåres og lægges på skolens hjemmeside (klassen, lærer, parallelklasselærer, skoleleder og reklamemand)
- › De øvrige lægges på en projektside

CASE 1: LIVSFORTÆLLINGER (8.KL.)

- › Præsentationsværktøjet Prezi
- › Undervise kollegaens elever (situation)
- › Kontekstualisere Prezi
- › Sammenligne Prezi med PowerPoint
- › Fokus på livsfortællinger
- › Diakront perspektiv (bedsteforældre)
- › School-only (Purcel-Gates et al. 2007)

CASE 2: REKLAMEBUREAUET (8.KL.)

- › Drejebog fra dansk.gyldendal.dk
- › Gruppedannelse
- › Vurderingsfoki: Bærende idé og slutprodukt
- › Manglende løbende styring
 - › En pige sidder forrest og græder. Pigerne omkring hende taler en del. Lærer hører det ikke. Der er generelt lidt småsnak.
 - › 10.02 – væk med mobil, ti stille
 - › Eleverne sidder i grupper i lokalet rundt omkring. Og jeg har indtryk af meget støj. Der tales fagligt, men det er især, når Lærer er rundt ved dem, at de arbejder
 - › To andre drenge laver en dans, som de vil bruge i deres video. Og øjeblikket efter slås de "Vi forstår ikke hvad det er vi skal" – Igen – projektarbejde

CASE 1: LIVSFORTÆLLINGER (8.KL.)

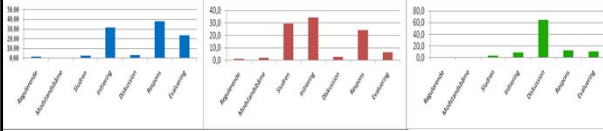
- › Vurderingsfoki: Interview, Prezi-produkt og formidling
- › Gode interviews med bedsteforældrene (interviewguide)
- › Dårlig præsentation med PowerPoint
- › Orienteret gruppekritik i grupper på fire:
 - › Flow, punktopstillinger, modaliteter, komposition
 - › IDRF
 - › Gode, afsluttende præsentationer

PRELIMINÆRE RESULTATER

SIMON SKOV FOUGT
PH.D.-STIPENDIAT, AARHUS UNIVERSITET/PROFESSIONSHØJSKOLEN METROPOL

VERDNET

FAGLIG DIALOG

› Udforskende diskussioner (Mercer 1995)

TAK FOR ORDET

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt

› sifo@dpu.dk
› simon-skov-fougt.dk

TENDENSER?

- › Proces og produkt
- › Meningsfuldhed
- › Struktur, organisation og faglig fordybelse (Bundsgaard 2005)
- › Klasseledelse (Plauborg et al. 2013)
- › Faglighedsoptagelsen
- › Tradition (Stigler & Hierbert 1999)
- › "Orienteret autonomi" (Jensen 2007) og "vurderingsfokus" (Berge et al. 2009-2011)
- › IRE/Klasseundervisning vs. Projektorienteret undervisning

LITTERATUR

Bates, B. et al. (1998). 'Doing with Understanding: Lessons from Research on Problem- and Project-Based Learning'. *The Journal of the Learning Sciences*, 7(3), 271-311.

Berg, P., Sjøer, S. & Poulson, K. (2002). 'Sådan arbejder lærere med projekter'. København: Danmarks Pædagogiske Institut for Undervisningsforskning.

Bernheim, J.C., Kessler, T.S., King, G. & Eisenhardt, K. (2008). 'Motivation and Cognitive Engagement in Learning Environments'. *Journal of Educational Psychology*, 100(1), 1-15. doi:10.1037/0022-0675.100.1.1.

Bjorklund, D. & Phillips, S. (2001). 'Cognitive Development and Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 93(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2000). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 92(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2001). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 93(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2002). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 94(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2003). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 95(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2004). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 96(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2005). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 97(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2006). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 98(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2007). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 99(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2008). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 100(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2009). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 101(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2010). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 102(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2011). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 103(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2012). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 104(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2013). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 105(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2014). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 106(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2015). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 107(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2016). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 108(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2017). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 109(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2018). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 110(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2019). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 111(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2020). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 112(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2021). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 113(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2022). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 114(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2023). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 115(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2024). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 116(1), 1-15.

Bjorklund, D. (2025). 'The Role of Metacognitive Skills in Learning: A Review of the Literature'. *Journal of Educational Psychology*, 117(1), 1-15.